

ΤΑΦΙΚΑ ΕΘΙΜΑ-ΚΤΕΡΙΣΜΑΤΑ

Ενώ στα μυκηναϊκά χρόνια (1600 - 1100 περ. π. Χ.) το κυρίαρχο έθιμο ταφής ήταν ο ενταφιασμός του σώματος του νεκρού, κατά τη διάρκεια των λεγόμενων Σκοτεινών Αιώνων και μετά (11ος αι.-10ος αι. π.Χ.), το συγκεκριμένο έθιμο διατηρείται μόνο για τα παιδιά και για κάποιες γυναίκες. Οι ενήλικοι άνδρες καίγονταν σε πυρά, ενώ οι γυναίκες άλλοτε δάβονταν και άλλοτε καίγονταν. Τα υπολείμματα της καύσης τοποθετούνταν σε αγγεία, τα οποία και δάβονταν. Με αυτόν τον τρόπο συνδυαζόταν η καύση με την ταφή. Τα αντικείμενα που τοποθετούσαν στον τάφο μαζί με τον νεκρό, ονομάζονταν **κτερίσματα**. Ήταν αντικείμενα καθημερινής χρήσης ή αγαπητά σ' αυτόν κατά τη διάρκεια της ζωής του. Κατά τις ανασκαφές έχουν βρεθεί κοσμήματα, πήλινα αντικείμενα, όπλα, μεταλλικοί λέβητες και άλλα προσωπικά αντικείμενα, ανάλογα με την ιδιότητα του νεκρού.

Οι καύσεις, χωρίς να λείπουν και οι ενταφιασμοί, ήταν οι πιο συνηθισμένες ταφές ενηλίκων στα νεκροταφεία των γεωμετρικών χρόνων (1100- 750 π. Χ.) και στην Αθήνα, αλλά και σε άλλες περιοχές. Στην Αθήνα οι ταφές αυτών των χρόνων προέρχονται από τον χώρο της Αγοράς, ο οποίος χρησίμευε ως νεκροταφείο πριν από τη δημιουργία της αρχαίας πόλης-κράτους. Παρόμοιες ταφές βρέθηκαν και στο νεκροταφείο του Διπύλου, στον Κεραμεικό. Στις περισσότερες των περιπτώσεων η τέφρα του νεκρού μετά την καύση έμπαινε σε ένα μεγάλο πήλινο τεφροδόχο αγγείο, το οποίο έκλεινε με μια πέτρα και τοποθετούνταν στον λάκκο που ανοιγόταν για τον νεκρό. Ο λάκκος έκλεινε και πάνω από αυτόν έμπαιναν ως σήματα μεγάλα αγγεία, κρατήρες ή αμφορείς, με ύψος πάνω από 1 μ.

Η ταφή μιας αριστοκράτισσας των Γεωμετρικών χρόνων από το ίδιο αθηναϊκό νεκροταφείο δίνει μια καλή εικόνα για τη δέση και τον ρόλο των γυναικών αυτής της κοινωνικής τάξης. Πρόκειται για καύση, με τις στάχτες της νεκρής να έχουν τοποθετηθεί σε τεφροδόχο αμφορέα, ο οποίος συνοδεύεται και από άλλα αγγεία (τρεις πρόχους και μια πυξίδα). Υπάρχουν, όμως, και άλλα πλουσιότερα κτερίσματα. Ανάμεσά τους ξεχωρίζουν χρυσά κοσμήματα, σκουλαρίκια και δαχτυλίδια, αλλά και ένα περιδέραιο με χάντρες από φαγεντιανή και ορεία κρύσταλλο, προερχόμενο από τη Συρία. Χάλκινες και σιδερένιες περόνες (καρφίτσες) και

πόρτες (παραμάνες) παραπέμπουν στον τρόπο στερέωσης των γυναικείων ενδυμάτων της εποχής, όπως ο πέπλος.

Η εικονογράφηση των περίφημων γεωμετρικών κρατήρων και αμφορέων, των αγγείων ύψους πάνω από 1μ., που χρησιμοποιούνταν ως σήματα τάφων στο νεκροταφείο του αθηναϊκού Κεραμεικού προσφέρουν μια πραγματική εικόνα για τα ταφικά έθιμα με τα οποία αποδίδονταν τιμές στους αριστοκράτες του τέλους του 8ου αι. π.Χ. Οι νεκροί περιβάλλονται από ανθρώπους που θρηνούν κατά τη διάρκεια της «πρόδεσης» του σώματός τους. Άρματα, με άλογα και ηνιόχους, στρατιώτες με χαρακτηριστικές ασπίδες συνοδεύουν τον νεκρό προς την τελευταία του κατοικία, κατά τη διάρκεια της «εκφοράς», της κηδείας δηλαδή, αφού έχει προηγηθεί η «πρόδεση». Τα ίδια αυτά «μνημειακά» αγγεία συνδέονται με την αριστοκρατική τάξη. Πρόκειται για υπερμεγέθεις απομιμήσεις αμφορέων και κρατήρων, σκευών που χρησιμοποιούνταν για τη μεταφορά και την ανάμειξη του κρασιού με νερό κατά τα συμπόσια.

Πηγή:

https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/encyclopedia/epic/page_104.html

Αμφορέας του Διπύλου, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Πρώιμοι Ιστορικοί Χρόνοι, 755 π.Χ. - 750 π.Χ.

http://odysseus.culture.gr/h/4/gh430.jsp?obj_id=5161